

การศึกษาความเชื่อเรื่องขุนเลิศโกศารักษ์กับจริยธรรมเชิงพุทธของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

สิตานันท์ ชะนะนาค* และ พรรณวดี ขำจริง

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000

*sitananchananak@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเชื่อเรื่องขุนเลิศโกศารักษ์กับจริยธรรมเชิงพุทธของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเชื่อเรื่องการบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งประดิษฐานในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธของการบนบาน กรณีศึกษาการบนบานต่ออนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลแบบความเรียงมีขอบเขตกลุ่มประชากรคือประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตวิทยาเขตภูเก็ตที่มาแก้บนบริเวณอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บนบานจะขอบนบานในเรื่องการเรียน ขอให้การสอบต่างๆผ่านไปได้ด้วยดี ขอให้มีงานที่ดีที่ทำหลังสำเร็จการศึกษา หรือคณะอาจารย์ที่ไปบนบานในเรื่องความปลอดภัยไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นต้น หลักการการบนบานนั้น ผู้ที่ต้องการจะบนบานขุนเลิศโกศารักษ์จะต้องจุดธูป 9 ดอก เทียน 2 เล่มในการบนบาน หรือบางคนอาจจะไหว้บนบานด้วยปากเปล่าโดยไม่ใช้ธูปหรือเทียนในการไหว้ สำหรับการแก้บนนั้น หากกิจดังกล่าวสำเร็จตามความต้องการต้องไปแก้บนตามที่บนบานไว้ โดยการนำเครื่องเซ่นไหว้ตามที่ได้ออกกล่าวไว้ตั้งแต่ต้นมาถวายแก้บนต่อขุนเลิศโกศารักษ์ หรือหากใครบนบานว่าจะแก้บนด้วยการกระทำต่างๆ ก็ต้องไปปฏิบัติตามการกระทำนั้นๆที่ได้บนไว้ ซึ่งสิ่งของที่นำมาใช้ในการแก้บนกับขุนเลิศโกศารักษ์จะแก้บนด้วยอาหารคาวหวาน ผลไม้ พวงมาลัย ดอกไม้ โดยอาหารหรือขนมที่นำมาแก้บนขุนเลิศโกศารักษ์นั้น จะเป็นอาหารหรือขนมพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต เช่น อังกุหรือขนมเต่า ขนมเต่าซ้อ บี๋จ่าง เป็นต้น หากเป็นผลไม้และพวงมาลัยส่วนใหญ่จะแก้บนด้วยผลไม้และพวงมาลัยสด หรือสำหรับบางคนอาจจะแก้บนด้วยการปฏิบัติตามการกระทำที่ได้บนไว้ เช่น หากบนไว้ว่าถ้าสอบผ่านหมดทุกวิชา จะมาแก้บนด้วยการวิ่งรอบวงเวียนนิรมย์รัตน์ รอบชุมเหมือง หรือรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น แม้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมพุทธแต่ก็ยังมีเรื่องพิธีกรรมการบนบานอยู่ มิใช่แต่พิธีกรรมของชาวบ้านเท่านั้น แม้แต่พิธีกรรมที่เป็นของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ ก็ยังมีพิธีกรรมนี้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยทั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเทียบสังคมกับต้นไม้ ที่มีสะเก็ด กะพี้ และแก่น สังคมพุทธมีการยึดหยุ่นตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม ยึดหยุ่นตามเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมเชิงพุทธ ถือพิธีบนบานด้วยสติบนพื้นฐานจริยธรรมเชิงพุทธ 3 ระดับ คือ ระดับต้นได้แก่ ศีล 5 ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 ประการ และระดับสูงได้แก่ มรรคมรรค 8 ประการ

คำสำคัญ: ความเชื่อ, จริยะ, ธรรม, จริยธรรม, จริยธรรมเชิงพุทธ, ขุนเลิศโกศารักษ์

บทนำ

จากการศึกษาเอกสารพระไตรปิฎก จะเห็นได้ชัดว่าการบนบานมีอยู่จริงตั้งแต่สังคมอดีตกาล การบนบานนั้นหากฟังดูและคาดการณแล้วจะทราบว่ามีอยู่มานานแล้ว เรื่องนี้ถ้าคำนวณตามอายุกาลของพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ประมาณกาลได้ว่า 2555+80 ปี และบวกอีกก่อนหน้านั้นหนึ่งชั่วอายุคน คือ 100 ปี ที่บอกว่า 2555 นั้น คือนับจากปีที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน (ตามพุทธศักราช) ส่วนที่บวก 80 ปีคืออายุกาลของพระเจ้า ก่อนพุทธปรินิพพาน ส่วนที่บวกอีก 100 นั้นคือนับเอาช่วงอายุกาลของพระเจ้าสุทโธทนะ ซึ่งคำนวณเอาตามชั่วอายุของคนตามมาตรฐาน 100 ปีรวมแล้ว 2735 ปี (Schocken Books,1983) ตามที่ติกรบระยะเวลาอันยาวนานที่กล่าวข้างต้น ก็จะทราบได้ว่า เรื่องการบนบานมีการสังเวย การบูชาขัย ซึ่งทราบได้จากพระไตรปิฎก ชื่อว่าขัยสูตรว่าด้วยการบูชาขัย

ซึ่งการบนบานถือว่าอิงอยู่กับความเชื่อ เช่น เชื่อว่า องค์เคราพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนบนบานของแต่ละศาสนานั้นจะให้ผลแก่ตนได้จริง จึงทำเงื่อนไขว่า หากบนบานแล้วมีผลเกิดขึ้นจริงจะนำสิ่งของที่เชื่อว่าองค์เคราพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์โปรดปรานมาแก้บนตามหลักการและวิธีแก้บนของศาสนาต่าง ๆ เช่น การนำหัวหมูหรือสัตว์อื่น ๆ ผลไม้ ไข่ต้ม น้ำแดง มาแก้บน ซึ่งสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตแล้ว ก็มีสิ่งศักดิ์ที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่ามีอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย ขุนเลิศโกศารักษ์เป็นบุคคลที่นักศึกษา บุคลากร และคณาจารย์ทุกคนในมหาวิทยาลัยให้การบูชาและความเคารพนับถือ ในทุกวันจะมีผู้คนไปขอพรและบนบานจากขุนเลิศโกศารักษ์ โดยเชื่อกันว่าท่านสามารถดลบันดาลให้คำขอและคำบนบานประสบผลสำเร็จได้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้คนที่มีความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักศึกษาที่ไปบนบานเรื่องการสอบ และการให้ได้งานดี ทำเมื่อสำเร็จการศึกษา คณาจารย์ที่ไปบนบานในเรื่องความปลอดภัยไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น เป็นต้น เมื่อมีบางคนบนบานแล้วสมหวัง จึงทำให้มีผู้แก้บนคนอื่นๆหลั่งไหลเข้ามาบนบานมากยิ่งขึ้นตามความเชื่อที่เล่าสู่กันฟัง เมื่อได้ผลตามที่ขอก็จะต้องมาแก้บน นอกจากนี้ครั้นถึงวันที่ 19 เดือนสิงหาคมของทุกปี จะมีการจัดประกอบพิธีทำบุญเสริมสิริมงคล และบวงสรวงอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ เพื่อให้ชาวราชภัฏภูเก็ต และทายาทขุนเลิศโกศารักษ์ ได้ระลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ผู้ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีคุณูปการในด้านต่างๆ แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2514 ขุนเลิศโกศารักษ์ได้บริจาคที่ดินจำนวนกว่า 273 ไร่ ให้แก่วิทยาลัยศรีนครินทร์ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในปัจจุบัน

เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งประดิษฐานในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งที่นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และประชาชนชาวภูเก็ตคนอื่นให้ความเคารพนับถือ มากกราบไหว้สักการบูชาเพื่อขอสิ่งต่างๆจากขุนเลิศโกศารักษ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ โชคลาภ ความปลอดภัย ตำแหน่งหน้าที่การงาน เรื่องการเรียน เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการศึกษา ถึงความเชื่อ กระบวนการและการใช้ของแก้บนของผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นการทำความเข้าใจถึงความเชื่อ กระบวนการ และการใช้ของแก้บนของผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ตลอดจนการศึกษาวิเคราะห์หลักจริยธรรมเชิงพุทธของการบนบาน กรณีศึกษาการบนบานต่ออนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการของการบนบานขุนเลิศโกศารักษ์กับจริยธรรมเชิงพุทธ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาถึงความเชื่อเรื่องการบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งประดิษฐานในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธของการบนบานกรณีศึกษาการบนบานต่ออนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บทความ สิ่งพิมพ์ เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป ได้แก่ วิธีการบนบานขุนเลิศโกศารักษ์ที่ถูกต้องเหมาะสม การแก้บนขุนเลิศโกศารักษ์ แนวคิดและหลักการของจริยธรรมเชิงพุทธ และเกณฑ์การตัดสินจริยธรรมเชิง ที่ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมไว้เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ การประมวลผลการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจาก บทความ สิ่งพิมพ์ เพื่อนำจัดหมวดหมู่ข้อมูลวิเคราะห์ประเด็นที่สนใจ และมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดและหลักการบนบานขุนเลิศโกศารักษ์กับจริยธรรมเชิงพุทธ

ผลและอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ว่าเพื่อศึกษาถึงความเชื่อเรื่องการบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งประดิษฐานในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัยพบว่า อนุสรณ์สถานขุนเลิศโกศารักษ์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ผู้ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีคุณูปการในด้านต่างๆ แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2514 ขุนเลิศโกศารักษ์ได้บริจาคที่ดินจำนวนกว่า 273 ไร่ ให้แก่วิทยาลัยศรีนครินทร์ หรือ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในปัจจุบัน โดยในแต่ละวันจะมีผู้คนไปขอพรและบนบานจากขุนเลิศโกศารักษ์ โดยเชื่อกันว่าท่านสามารถดลบันดาลให้คำขอและคำบนบานประสบผลสำเร็จได้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้คนที่มีความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักศึกษาที่ไปบนบานเรื่องการสอบ และการให้ได้งานดีทำเมื่อสำเร็จการศึกษา คณาจารย์ที่ไปบนบานในเรื่องความปลอดภัย

ไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นต้น เมื่อมีบางคนบนบานแล้วสมหวัง จึงทำให้มีผู้แก้บนอีกมากมายหลังไหลเข้ามาบนบานมากยิ่งขึ้นตามความเชื่อที่เล่าสู่กันฟัง เมื่อได้ผลตามที่ขอก็ต้องมาแก้บนในสิ่งที่ขอไป สำหรับผู้ที่ต้องการจะบนบานขุนเลิศโคครักษ์นั้น ผู้บนบานต้องจตุรูป 9 ดอก เทียน 2 เล่มในการบนบาน หรือบางคนอาจจะไหว้บนบานด้วยปากเปล่าโดยไม่ใช้ธูปหรือเทียนในการไหว้

สำหรับการแก้บนเป็นพิธีกรรมความเชื่อของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตว่า เมื่อได้ทำการบนบานในเรื่องใดแล้ว หากกิจดังกล่าวสำเร็จตามความต้องการต้องไปแก้บนตามที่บนบานไว้ โดยการนำเครื่องเซ่นไหว้ตามที่ได้ออก บอก กล่าวไว้ตั้งแต่ต้นมาถวายแก้บนต่อขุนเลิศโคครักษ์ หรือหากใครบนว่าจะแก้บนด้วยการกระทำต่าง ๆ ก็ต้องไปปฏิบัติตามการกระทำนั้นๆที่ได้บนไว้ ซึ่งสิ่งของที่นำมาใช้ในการแก้บนกับขุนเลิศโคครักษ์จะแก้บนด้วยอาหารคาวหวาน ผลไม้ พวงมาลัย ดอกไม้ โดยอาหารหรือขนมที่นำมาแก้บนขุนเลิศโคครักษ์นั้น จะเป็นอาหารหรือขนมพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต เช่นอั่งกู่ หรือ ขนมเต่า ขนมเต่าซ้อ บ๊ะจ่าง เป็นต้น หากเป็นผลไม้และพวงมาลัยส่วนใหญ่จะแก้บนด้วยผลไม้และพวงมาลัยสด หรือสำหรับบางคนอาจจะแก้บนด้วยการปฏิบัติตามการกระทำที่ได้บนไว้ เช่น หากบนไว้ว่าถ้าสอบผ่านหมดทุกวิชา จะมาแก้บนด้วยการวิ่งรอบวงเวียนนิรมยร์รัตน์ รอบชุมเหมือง หรือรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งการแก้บนในลักษณะรูปแบบนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตจะนิยมแก้บนด้วยวิธีนี้กันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่ต้องเสียทุนทรัพย์ไปซื้อของมาแก้บน ลงทุนเพียงกำลังกายเท่านั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญทิภา ผิวดาด ,กุลธีรา อุดมพงศ์วัฒนา และดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์ ทำการวิจัยเรื่องความเชื่อการบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนศาลเจ้าแม่หม่มสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ความเชื่อ การบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนศาลเจ้าแม่หม่มสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต และสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่าศาลเจ้าแม่หม่มสาวหรือเจ้าแม่ยมโดย มีประวัติความเป็นมามาจากตำนานพื้นบ้านชายทะเลของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เรื่อง ตามองสาย ศาลแห่งนี้เป็นที่พึ่งทางจิตใจของ ชาวบ้าน มากกราบไหว้บูชาเพื่อขอ โชคลาภ ขอพร จากเจ้าแม่หม่มสาว ผู้ที่มาบนบานส่วนใหญ่มาเพื่อขอบุตร การสอบ เข้าเรียนต่อ การสอบเข้าทำงาน ขอโชคลาภ ของหายและเรื่องสุขภาพเจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคภัย ผู้บนบานต้องจตุรูป 16 ดอก เทียน 1 เล่ม สิ่งของที่นำมาใช้ในการแก้บนส่วนใหญ่เป็นของใช้สำหรับผู้หญิง สิ่งที่ยนิมนามาแก้บนมากที่สุดคือ ชุดชั้นในสตรี การเลือกสิ่งของที่ใช้ในการแก้บน ผู้บนบานคำนึงถึงสิ่งที่ตนปรารถนาว่าสิ่งที่ต้องการเป็นเรื่องใหญ่หรือ เรื่องเล็กถ้าเป็นเรื่องใหญ่มักแก้บนด้วยของชุดใหญ่ หรือหากเป็นเรื่องเล็กมักแก้บนด้วยของชุดเล็ก ตามกำลังทรัพย์ การแก้บนขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนปรารถนาสำเร็จผลแล้ว จึงดำเนินการแก้บน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชธรา เรื่องมากได้ศึกษาเรื่องขอได้ไหว้รับ: ไอ้ไข่ วัดเจดีย์ เป็นศึกษาความเชื่อ ความศรัทธาต่อไอ้ไข่ วัดเจดีย์ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของไอ้ไข่ วัดเจดีย์ และเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องการบนบาน การแก้บน และผลจากการบนบาน ต่อไอ้ไข่ วัดเจดีย์ ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิจัย เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาใช้ข้อมูลจากเอกสาร และภาคสนาม โดยค้นจากบทความวิชาการ และสัมภาษณ์นักวิชาการท้องถิ่น รวมถึงบุคคลที่อยู่รายรอบวัดเจดีย์ ผลการศึกษาพบว่า ประวัติและตำนาน "ไอ้ไข่ วัดเจดีย์" มีการกล่าวถึงหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นบทความในหนังสือ หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ บทเพลง และการเล่าลือกัน แบบปากต่อปาก หลายตำนานที่มีเค้าโครงคล้ายกัน ต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อย นอกจากประวัติ ตำนาน เรื่องราวความเป็นมาของไอ้ไข่ วัดเจดีย์ แล้ว ยังมีประวัติในส่วนของความเชื่อมีรูปเคารพไอ้ไข่ ที่เชื่อว่า เป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ โดยมีการสร้างเครื่องบูชาแทนตัวตน ไอ้ไข่ เพื่อเป็นเครื่องเคารพแก่ประชาชนผู้ศรัทธา

การศึกษาเรื่องของการบนบาน และการแก้บน ต่อไอ้ไข่ วัดเจดีย์ ผู้ศึกษาแบ่งเนื้อหา เป็น 2 ประเด็น คือ 1) การบนบานต่อไอ้ไข่ วัดเจดีย์ (ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่อง การรับทราบข่าวการบนบาน) พบว่ามาจาก 3 แหล่ง คือ การบอกต่อ อาศัยอยู่ในละแวกวัด และผ่านสื่อ ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวนครั้งของการบนบานพบว่ามีตั้งแต่ 1-5 ครั้งขึ้นไป 2) การแก้บนต่อไอ้ไข่ วัดเจดีย์ พบว่า ช่วงวันและเวลาขึ้นอยู่กับความนิยมและการถือฤกษ์ยาม เรื่องของการแก้บนพบว่ามี 5 เรื่อง ได้แก่ การงานและการศึกษา ความปลอดภัย โชคลาภ ความรัก และของหายได้คืน ส่วนพิธีกรรมการแก้บน แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การบูชา และ การแก้บน สิ่งของที่ใช้ในการแก้บนแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ รูปปั้นไม้ รูปปั้นอาชีพต่าง ๆ รูปปั้นสัตว์ใหญ่ ชุดทหาร หนังสือเด็กเล่น ประทัดไขตัม น้ำแดง และศิลปะการแสดง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรศักดิ์ พรหมแก้ว กล่าวในรายงานวิจัย เรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีกับบทบาททางสังคมของชาวไทย ที่นับถือศาสนาพุทธในภาคใต้ ความเชื่อเรื่อง “ผี” เป็น ความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ที่มีมาช้านานและปรากฏอยู่ในสังคมต่าง ๆ ทุกยุคทุกสมัย จึงกล่าวได้ว่า เป็น “ความเชื่อสากล” หรือ “วัฒนธรรมร่วม” อย่างหนึ่งมนุษยชาติ ในสังคมชาวไทยพุทธภาคใต้อีกมี ความเชื่อในเรื่องนี้เช่นเดียวกับสังคมชาวไทยในภูมิภาคอื่นและสังคมชนชาติอื่นทั่วไป ความเชื่อ เรื่อง “ผี” ของชาวไทยพุทธภาคใต้มีหลากหลายและพิสดาร เมื่อศึกษาวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้ว พอจะจำแนก “ผี” ตามความเชื่อของชาวไทยกลุ่มนี้ออกไปเป็น 3 ประเภท คือ

1. ผีชั้นสูง หรือผีดี ได้แก่จำพวก “เทพ” ซึ่งแบ่งออกได้เป็นเทพชั้นสูง และเทพทั่วไป

2. ผีชั้นกลาง หรือผีกำลังดีทั้งร้าย ชงแบ่งได้หลายกลุ่ม ได้แก่ ผีประจำ ทรัพยากรธรรมชาติ ผีประจำทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ผีประจำบ้านเมืองและถิ่นที่อยู่อาศัย ผีบรรพ บุรุษ ผีวีรบุรุษ เป็นต้น

3. ผีชั้นต่ำหรือผีร้าย ซึ่งแบ่งออกได้เป็นผีร้ายที่มีอยู่ในธรรมชาติทั่วไป และผีร้ายที่อยู่ในนรก

ความเชื่อเรื่อง “ผี” ของชาวไทยพุทธภาคใต้เป็นมูลเหตุให้เกิด “พิธีกรรม” ที่เกี่ยวข้อง ใกล้เคียงต่าง ๆ มากมาย เพื่อเป็นการเช่นสร้างบูชาและวิงวอนให้ผีที่ตนนับถือได้ช่วยเหลือตนให้ พ้นจากเหตุร้ายต่าง ๆ และดลบันดาลให้ชีวิตประสบแต่ความสุข ความเจริญ สมหวังในสิ่งที่ปรารถนา เมื่อศึกษาวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้วพอจะจำแนกพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวไทยพุทธภาคใต้นิยมปฏิบัติกัน ออกอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. พิธีกรรมเกี่ยวกับการประกอบ อาชีพ เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำนา พิธีกรรมเกี่ยวกับการทอประมง พิธีกรรมเกี่ยวกับการแสดง เป็นต้น

2. พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด พิธีกรรมเกี่ยวกับการรักษาโรค พิธีกรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน พิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย เป็นต้น

เนื่องจาก “ผี” เป็น “สัญลักษณ์เชิงอำนาจ” ซึ่งเป็นการเน้นที่ “ความหมาย” มากกว่า “ความจริง” ดังนั้นความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวไทยพุทธทางภาคใต้จึงเข้ามามีบทบาทในสังคมอย่างมหาศาล โดยเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย และเกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดระเบียบทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อในอำนาจของผี มีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม เมื่อศึกษาวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้วพอจะจำแนกบทบาททางสังคมของความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผี ที่มีต่อชาวไทยกลุ่มนี้ออกได้เป็นหลายลักษณะ บทบาทที่ปรากฏค่อนข้างเด่นชัด ได้แก่

- บทบาทเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- บทบาทเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
- บทบาทเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ
- บทบาทเกี่ยวกับการสร้างขวัญและกำลังใจ
- บทบาทเกี่ยวกับการสร้างพลังอำนาจของบุคคล
- บทบาทเกี่ยวกับการเสี่ยงโชคเสี่ยงทาย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา ตูลาชม และคณะ กล่าวในรายงานวิจัย เรื่อง เจ้าพ่อพระปรงอิทธิพลเหนือจิตใจชุมชน ว่าด้านพิธีกรรม มีพิธีกรรมที่เป็นส่วนชุมชน เช่น พิธีเลี้ยงเจ้าพ่อประจำปี พิธีสงฆ์เจ้า พ่อประจำปี พิธีบวงสรวงการสร้างศาลและอัญเชิญเจ้าพ่อขึ้นประทับศาล พิธีกรรมส่วนบุคคล มีพิธี บอกกล่าว พิธีบนบาน พิธีทรงเจ้า พิธีบวงสรวงให้ปรากฏตน สถานที่ใช้ประกอบพิธี ถ้าเป็น พิธีกรรมส่วนชุมชน จะใช้บริเวณศาลเจ้าพ่อ ส่วนพิธีกรรมส่วนบุคคลปรากฏว่ามีการใช้สถานที่ บริเวณศาล หรือที่บ้านผู้ประกอบพิธี เครื่องประกอบพิธีมีทั้งกำหนดเวลาแน่นอนและกำหนดเวลา ไม่แน่นอน ลักษณะของประกอบพิธีมีทั้งซับซ้อนและไม่ซับซ้อน ในรายงาน พบว่า ด้านความเชื่อ เป็นความเชื่อที่ประสมประสานกันระหว่างการนับถือผี พุทธและพราหมณ์มีลักษณะกลมกลืนกัน เชื่อว่าเจ้าพ่อพระปรงเป็นผีชั้นสูงหรือเทพที่มีอิทธิฤทธิ์ มีความศักดิ์สิทธิ์สูงและมีความ เชื่อว่า วัตถุประสงค์ของท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ มีความเชื่อว่าดวงวิญญาณของท่านเป็นอมตะและติดตาม ไปช่วยเหลือ ถ้ามีการบอกกล่าว และมีความเชื่อว่าดวงวิญญาณของท่านสามารถเข้าฝันหรือเข้าทรง บอกกล่าวเรื่องราวต่าง ๆ ได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์อรวัฒนา ชินพันธ์ สาขาวิชานาฏศิลป์ ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้ทำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการแสดงละครจำกับประกอบพิธีกรรมความเชื่อ : กรณีการแสดงที่วัดบ้านแหลม จังหวัด

สมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของละครรำแกบนที่วัดบ้านแหลม รูปแบบการแสดงละครรำแกบน และค้นหาแนวทางที่นำไปสู่การสืบทอดและอนุรักษ์การแสดงละครรำแกบน ของจังหวัดสมุทรสงคราม การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับ เจ้าของคณะละครรำแกบน ผู้แสดงละครรำแกบนและผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์แล้วนำเสนอ ในรูปแบบความเรียงแบบพรรณนา วิเคราะห์ตามแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า วัดบ้านแหลมหรือวัดเพชรสมุทรวรวิหาร จังหวัดสมุทรสงครามเป็นวัดที่ E-ประดิษฐ์ สถานของหลวงพ่อบ้านแหลม อันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงมีประชาชนให้ความเคารพบูชาเป็นอย่างมาก รวมถึงการบนบานศาลกล่าวขอพรกราบไหว้เป็นประจำด้วยดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องสังเวยต่าง ๆ และละครรำ แกบนหรือละครแกบน คณะละครรำแกบนที่วัดบ้านแหลมที่มีชื่อเสียงและมีการบริหารจัดการแสดงเพื่อแกบนที่ วัดบ้านแหลมเป็นประจำจนถึงปัจจุบัน คือ คณะ ส. สงวนศรี บรรยายศิลป์ เดิมใช้ชื่อคณะว่า คณะแม่ห่อ วัดปากน้ำ เป็นคณะละครรำแกบนที่เก่าแก่ที่สุด คณะ ส. ลูกเพชรพิณิจ นาฏศิลป์ และคณะศรีสมปอง บันเทิงศิลป์ โดยเจ้าของคณะและผู้แสดงทั้ง 3 คณะเป็นคนจังหวัดสมุทรสงครามโดยกำเนิด ซึ่งแต่ละคณะ ได้รับการสืบทอดจากรดาหรือทางสายเลือดในเรื่องศิลปะการแสดงละครรำแกบน และขั้นตอนของการจัดพิธีการแกบนให้แก่ผู้ที่มาว่าจ้างหรือเจ้าภาพได้อย่างครบถ้วน ส่วน รูปแบบของการแสดงละครรำแกบนของแต่ละคณะที่นำมาแสดงแกบนที่วัดบ้านแหลมจัดได้มี 2 ลักษณะขึ้นอยู่กับเจ้าภาพที่ว่าจ้าง คือ การแสดงละคร เป็นตอนใช้เวลา 1 วัน หรือการแสดงรำถวายมือ และระบำเบ็ดเตล็ด ใช้เวลาแสดง 5-10 นาที เป็นต้น การ แสดงดังกล่าวจะใช้งบประมาณค่าจ้างและเวลาในการแสดงที่ต่างกัน สำหรับการสืบทอดและการอนุรักษ์การแสดงละครรำแกบนที่วัดบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม คณะละครรำแกบนแต่ละคณะ มีการฝึกหัดและ เรียนการแสดงละครรำแกบนได้รับการถ่ายทอดจากเจ้าของคณะไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน รวมถึงพิธีกรรมจัดไหว้ ครอบครุครุละเพื่อแสดงถึงความกตัญญูทวดที่ต่อครุและเพื่อความเป็นสิริมงคลทุกปี ซึ่งแต่ละคณะเป็นผู้ กำหนดวันเอง และมีการอนุรักษ์ในเรื่องการแสดงละครรำแกบนที่เป็นลักษณะของการแสดงชาติที่มีมาแต่โบราณในเรื่องของทำรำ การร้องเพลงประกอบการแสดง เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี ฉากและเวทีการแสดง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวอีกด้วย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ว่าเพื่อศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธของการบนบาน กรณีศึกษาการบนบานต่ออนุสรณ์สถานขุนเลิศโคครักษ์

ผลวิจัยพบว่า จริยธรรมเชิงพุทธ ที่มองการบนบาน ถ้อยที่ถ้อยอาศัยอยู่นี้ ถ้ามองในแง่ของพระพุทธศาสนาแล้วนับว่าให้สติแก่มนุษย์ เพื่อให้ไม่เบียดเบียนสัตว์อื่น แม้สิ่งมีชีวิตจะเป็นอาหารที่จำเป็นของมนุษย์แต่ก็ให้ตั้งอยู่บนฐานของจริยธรรม ไม่ให้นำมาเป็นอาหาร ด้วยความโลภ ความหลง เพราะพระพุทธศาสนาแบบไทยนั้นจะแยกจากการใช้ชีวิตชีวิตกับพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ แม้ศีลห้าข้อหนึ่ง จะบอกไว้ห้ามเว้นจากการฆ่าสัตว์ก็จริง แต่ก็มิข้อยหลีกเลี่ยงอยู่ ดังที่กล่าวมา ก็ยังมีการเกี่ยวข้องอยู่กับพิธีกรรมการบนบาน อันที่จริงจริยธรรมเชิงพุทธมีจริยธรรมสามระดับ คือ ระดับต้นหรือระดับมูลพื้นฐาน ได้แก่ ศีลห้า ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถสิบประการ และระดับสูง ได้แก่ มรรคมีองค์แปดประการ จริยธรรมเชิงพุทธมีเกณฑ์ตัดสินอยู่ 7 หลัก คือ 1. หลักจริยศาสตร์ของคานท์ 2. หลักประโยชน์นิยม 3. มโนธรรมสัมบูรณ์ 4. จริยธรรมแบบสัมบูรณ์ 5. สัมพัทธ์นิยม 6. เกณฑ์การตัดสินจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา 7. เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของนักสังคมวิทยา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบนบานขุนเลิศโคครักษ์ เป็นการบนบานที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมเชิงพุทธ เนื่องมาจากมีการบนบานและวิธีกาแกบนที่ไม่มีการเบียดเบียนสัตว์ หรือการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาใช้การแกบน แต่จะใช้สิ่งของจำพวกอาหารคาวหวาน ผลไม้พวงมาลัยแทนการนำสิ่งมีชีวิตมาแกบน หรืออาจจะแกบนด้วยการปฏิบัติตามการกระทำที่ได้บ่นไว้ เช่น หากบ่นไว้ว่าถ้าสอบผ่านหมดทุกวิชา จะมาแกบนด้วยการวิ่งรอบวงเวียนภิรมย์รัตน์ รอบชุมเหมือง หรือรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริรัตนาวุฒิธร กล่าวในรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางจริยธรรมในประเพณีสงกรานต์ เราสามารถยืนยันได้ว่า ตำนานสงกรานต์ นั้นมีต้นกำเนิดมาจากประเทศอินเดียหรือชมพูทวีป เพราะอินเดียมีความเกี่ยวข้องกับตำนานเทพพรหมยักษ์มากมาย เพื่อขยายรายละเอียดที่ยกมาข้างต้นนี้ คือว่า เทพหรือพรหมที่ปฏิบัติธรรมแรกเริ่มเดิมทีนั้น กล่าวไว้ว่า คือ

มีนักเลงสุราย่างบ้านพุดจาเขยหยันท่านเศรษฐีที่มีแต่เงิน ฐานะมั่งคั่ง แต่ไม่มีบุตรเป็นโอรสบุตร เป็นผู้เพาะพันธุ์ให้ใครไม่ได้ แดมนักเลงสุราย่างรู้ไปถึงนรกสวรรค์เลย ว่า คนที่แต่งงานแล้วไม่มีบุตรนั้นตกนรกแล้วไปดูเลยที่นรกขุมปุตตะตามที่คุณธนาทิต กล่าวไว้ นำฟังว่า การที่นักเลงสุราย่างเป็นเศรษฐีไม่มีบุตรจริง จึงหาวิธีได้บุตรไว้สืบสกุลบ้าง ก็ได้บนบานขอบุตรกับพระอาทิตย์ พระจันทร์ ตั้ง

อธิษฐานขอบุตรถึงสามปี แต่ก็ไม่สมปรารถนา จนในปีหนึ่งเมื่อถึงฤดูคิมหันต์จิตมาศ เดือน 4 คนทั้งหลายมีการเล่นรื่นเริงกันทั่วชมพูทวีป เศรษฐีจึงพาบริวารไปยังต้นไทรริมน้ำ เอาข้าวสารล้างน้ำเจ็ดครั้ง แล้วหุงบูชารุกขเทวดา ณ ต้นไทรนั้น พร้อมด้วยข้าวและแองประกอบด้วยเครื่องดนตรีดุริยางค์ ตั้งจิตอธิษฐานขอบุตรต่อรุกขเทวดา ต่อมาธรรมบาลกุมารได้ลงมาปฏิสนธิในครรภ์ภรรยาของเศรษฐี เมื่อคลอดแล้วจึงได้ชื่อว่า "ธรรมบาลกุมาร" สองเศรษฐีดีใจเหลือล้น จึงปลุกปราสาทอยู่ใกล้กับต้นไทรริมน้ำ เมื่อเจริญวัยได้เรียนรู้ศิลปะศาสตร์ประเภทต่างๆ จนเจนจบภาษาของสัตว์นานาชนิด โดยเฉพาะรู้ภาษานกตั้งแต่อายุ 3 ขวบ มีความเก่งกาจสามารถเพียงไรนั้นคิดดู แต่ว่ากล่าวรับคำทำทนายปัญญา 3 ราศี กับพราหมณ์อาวุโสที่มีชื่อเสียงระบือก้องในชมพูทวีปนามว่า กบิลพรหม

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อเรื่องการบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนอนุสรณ์สถานขุนเลิศโคครักษ์ ซึ่งประดิษฐานในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า อนุสรณ์สถานขุนเลิศโคครักษ์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ผู้ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีคุณูปการในด้านต่างๆ แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2514 ขุนเลิศโคครักษ์ได้บริจาคที่ดินจำนวนกว่า 273 ไร่ ให้แก่วิทยาลัยครูภูเก็ต หรือ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในปัจจุบัน โดยในแต่ละวันจะมีผู้คนไปขอพรและบนบานจากขุนเลิศโคครักษ์ โดยเชื่อกันว่าท่านสามารถดลบันดาลให้คำขอและคำบนบานประสบผลสำเร็จได้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้คนที่มีความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักศึกษาที่ไปบนบานเรื่องการสอบ และการให้ใบงานดีทำเมื่อสำเร็จการศึกษา คณะอาจารย์ที่ไปบนบานในเรื่องความปลอดภัยไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นต้น เมื่อมีบางคนบนบานแล้วสมหวัง จึงทำให้มีผู้แก้บนอีกมากมายหลังไหลเข้ามาบนบานมากยิ่งขึ้นตามความเชื่อที่เล่าสู่กันฟัง เมื่อได้ผลตามที่ขอก็ต้องมาแก้บนในสิ่งที่ขอไป สำหรับผู้ที่ต้องการจะบนบานขุนเลิศโคครักษ์นั้น ผู้บนบานต้องจตุรปู 9 ดอก เทียน 2 เล่มในการบนบาน หรือบางคนอาจจะไหว้บนบานด้วยปากเปล่าโดยไม่ใช้รูปหรือเทียนในการไหว้

สำหรับการแก้บนเป็นพิธีกรรมความเชื่อของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตว่า เมื่อได้ทำการบนบานในเรื่องใดแล้ว หากกิจดังกล่าวดำเนินสำเร็จตามความต้องการต้องไปแก้บนตามที่บนบานไว้ โดยการนำเครื่องเซ่นไหว้ตามที่ได้อธิษฐานไว้ตั้งแต่ต้นมาถวายแก้บนต่อขุนเลิศโคครักษ์ หรือหากใครบนว่าจะแก้บนด้วยการกระทำต่างๆ ก็ต้องไปปฏิบัติตามการกระทำนั้นๆ ที่ได้บนไว้ ซึ่งสิ่งของที่นำมาใช้ในการแก้บนกับขุนเลิศโคครักษ์จะแก้บนด้วยอาหารคาวหวาน ผลไม้ พวงมาลัย ดอกไม้ โดยอาหารหรือขนมที่นำมาแก้บนขุนเลิศโคครักษ์นั้น จะเป็นอาหารหรือขนมพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต เช่น อังกุ หรือ ขนมเต่า ขนมเต่าซ้อ ป๊ะจ่าง เป็นต้น หากเป็นผลไม้และพวงมาลัยส่วนใหญ่จะแก้บนด้วยผลไม้และพวงมาลัยสด หรือสำหรับบางคนอาจจะแก้บนด้วยการปฏิบัติตามการกระทำที่ได้บนไว้ เช่น หากบนไว้ว่าถ้าสอบผ่านหมดทุกวิชา จะมาแก้บนด้วยการวิ่งรอบวงเวียนนิรมย์รัตน์ รอบขุมเหมือง หรือรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งการแก้บนในลักษณะรูปแบบนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตจะนิยมแก้บนด้วยวิธีนี้กันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่ต้องเสียทุนทรัพย์ไปซื้อของมาแก้บน ลงทุนเพียงกำลังกายเท่านั้น

2. เพื่อศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธของการบนบาน กรณีศึกษาการบนบานต่ออนุสรณ์สถานขุนเลิศโคครักษ์

ผลวิจัยพบว่า จริยธรรมเชิงพุทธ ที่มองการบนบาน ถ้อยทีถ้อยอาศัยอยู่นี้ ถ้ามองในแง่ของพระพุทธศาสนาแล้วนับว่าให้สติแก่มนุษย์ เพื่อไม่ให้เบียดเบียนสัตว์อื่น แม้สิ่งมีชีวิตจะเป็นอาหารที่จำเป็นของมนุษย์แต่ก็ให้ตั้งอยู่บนฐานของจริยธรรม ไม่ให้นำมาเป็นอาหาร ด้วยความโลภ ความหลง เพราะพระพุทธศาสนาแบบไทยนั้นจะแยกจากการใช้ชีวิตชีวิตกับพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ แม้ศีลห้าข้อหนึ่ง จะบอกว่าให้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ก็จริง แต่ก็มีข้อหลักเลี่ยงอยู่ ดังที่กล่าวมา ก็ยังมีการเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการบนบาน อันที่จริงจริยธรรมเชิงพุทธมีจริยธรรมสามระดับ คือ ระดับต้นหรือระดับมูลพื้นฐาน ได้แก่ ศีลห้า ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถสิบประการ และระดับสูง ได้แก่ มรรคมงคลแปดประการ จริยธรรมเชิงพุทธมีเกณฑ์ตัดสินอยู่ 7 หลัก คือ 1. หลักจริยศาสตร์ของคานท์ 2. หลักประโยชน์นิยม 3. มโนธรรมสัมบูรณ์ 4. จริยธรรมแบบสัมบูรณ์ 5. สัมพัทธ์นิยม 6. เกณฑ์การตัดสินจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา 7. เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของนักสังคัมภีระ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบนบานขุนเลิศโคครักษ์ เป็นการบนบานที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมเชิงพุทธ เนื่องจากมีการบนบานและวิธีแก้บนที่ไม่มีการเบียดเบียนสัตว์ หรือการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาใช้ในการแก้บน แต่จะใช้สิ่งของจำพวกอาหารคาวหวาน ผลไม้

พวงมาลัยแทนการนำสิ่งมีชีวิตมาแก้มัน หรืออาจจะแก้มันด้วยการปฏิบัติตามการกระทำที่ได้บันทึกไว้ เช่น หากบันทึกไว้ว่าถ้าสอบผ่านหมดทุกวิชา จะมาแก้มันด้วยการวิ่งรอบวงเวียนนิรมลย์รัตน์ รอบชุมเหมือง หรือรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยข้อเสนอแนะในการนำรายงานวิจัยนี้ไปใช้ เพราะได้แสดงรายละเอียดของวิธีการ กระบวนการบนบานขุณฺโณลศโภคารัษผู้ศึกษาสามารถศึกษาถึงวิธีการบนบานและการแก้มันขุณฺโณลศโภคารัษที่ถูกต้อง แล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องตามหลักการบนบาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอหลักจริยธรรมในการบนบานไว้อย่างสมบูรณ์ โดยถือว่าหลักจริยธรรมเชิงพุทธนี้มี 3 ระดับคือระดับต้น คือ ศีล 5 ระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ ระดับสูง คือ มรรคมีองค์ 8 เป็นตัวสติคอยเตือนให้มนุษย์ที่ต้องเชื่อในอำนาจบันดาลเหนือธรรมชาติไม่ให้ทำอะไรด้วยความหลง ทำด้วยความโลภ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่ศึกษาวิจัย ควรศึกษาลักษณะรูปแบบ ช่วงของระยะเวลาของการแก้มันไว้ล่วงหน้า ควรมีแผนงาน การเตรียมการ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลให้ครบสมบูรณ์ในครั้งเดียว จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

2.2 ควรศึกษาถึงอิทธิพลหรือแรงจูงใจในเรื่องความเชื่อที่มีต่อขุณฺโณลศโภคารัษ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่างๆของผู้ที่แก้มัน

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการแก้มันของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสถานที่อื่นๆ ประกอบ

บรรณานุกรม

Misra, G.S.P. (1994). Development of Buddhist Ethics. New Delhi: Munshiram Manoharlal.

Suzuki, D.T. (1963). Outlines of Mahayana Buddhism. New York: Schocken Books.

Takakusu, J. (1975). The Essentials of Buddhist Philosophy. 2nd eds. New Delhi: Oriental Books Reprint Corporation.

กมลพรรณ บุญสุทธิ. (2552). นามานุกรมชนบทประเพณีไทย หมวดประเพณีราษฎร์ เล่ม 3 (คติความเชื่อ). กรมศิลปากร.

ขวัญทิศา ผิวผาด, กุลธีรา อุดมพงษ์วัฒนา และดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2555). ความเชื่อการบนบานและการใช้ของแก้มันผู้ที่มาแก้มันเจ้าแม่หม่มสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอบาร. (2549). วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและความ เป็นอื่น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : วิชาษา.

ธรรมปิฎก, พระ(ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543). พระพุทธศาสนาในความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ โกมลคีมทอง.

ประพันธ์ กุลวิจิณชัย. (2546). เทศกาลประเพณีไทย 12 เดือน. กรุงเทพฯ : ,มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปรัชญา ตูลาชม และคณะ. (2539). เจ้าพ่อพระปรงอิทธิพลเหนือจิตใจชุมชน (รายงานผลการวิจัย). ส่วนวิจัยและพัฒนาสถาบันวัฒนธรรมศึกษาภาคกลาง: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

พรณี อำนาจสันติกุล. (2551). การศึกษาและพัฒนาดนตรีในพิธีแก้มันหลวงพ่อดโต วัดสะตือ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระครูสิริรัตนานวัตร และคณะ. (2553). การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางจริยธรรมในประเพณีสงกรานต์ (รายงานผลการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสิริรัตนานวัตร และคณะ. (2555). การบนบาน บวงสรวง: แนวคิด หลักการและอิทธิพลต่อสังคมไทย (รายงานผลการวิจัย). วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนุชตรา เรื่องมาก. (2558). ขอได้ไหว้รับ: ไอ้ไข่ วัดเจดีย์ (รายงานผลการวิจัย). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.